

Bijlage A - Aandeelhoudersstrategie Westerscheldetunnel

Behorende bij het Statenvoorstel WST (gedeeltelijk) tolvrij – financiële uitwerking

Behandeld in de vergadering van Provinciale Staten van 5 juli 2024

Inleiding / Voorgeschiedenis

Het gedeeltelijk beëindigen van de tolheffing voor gebruik van de WST per 1 januari vanaf 2025 is aanleiding om de huidige aandeelhoudersstrategie WST uit 2019 te herijken.

De aandeelhoudersstrategie NV WST is door Provinciale Staten vastgesteld op 13 februari 2015 (*kenmerk 14019470*). De uitwerking van de aandeelhoudersstrategie is vastgesteld op 30 september 2016 (*kenmerk 16012276*). Hierin is vastgelegd om te streven naar zo laag mogelijke tarieven voor de huidige gebruikers, de toltarieven gelijk te houden voor een periode van 4 jaar en de aandeelhoudersstrategie na een periode van 4 jaar te herijken.

Op 1 maart 2019 is middels een initiatiefvoorstel (*kenmerk 19003517*) van Provinciale Staten besloten het tarievenbeleid uit de aandeelhoudersstrategie van de WST te wijzigen. De korting voor de t-tag-gebruikers wordt vanaf 1 januari 2020 tot het einde van de tolheffing verhoogd tot minimaal 40% en voor veelgebruikers tot minimaal 50% van het nominaal tarief. Daarnaast is besloten de aandeelhoudersstrategie in 2023 te herijken. Middels het voorliggende voorstel wordt hier in 2024 invulling aan gegeven.

Publiek belang

De Provincie Zeeland wil aandeelhouder van de WST blijven om invloed te houden op veiligheid, beschikbaarheid en tarieven. Dit komt tot uitdrukking in het publiek belang:

- Mobiliteit: Een zo hoog mogelijke beschikbaarheid van het gehele tracé tussen Goes en Terneuzen;
- Veiligheid: Verkeersveiligheid geldt als één van de hoogste prioriteiten;
- Tarieven: Invloed op tarievenbeleid om een juiste balans te kunnen waarborgen tussen financiële belangen van de WST enerzijds en de financiële impact voor de burger anderzijds;
- Dekking voor infrastructuur: De Provincie Zeeland gebruikt het dividend om de aanleg en het onderhoud van de Sluiskiltunnel tot en met het moment van de overdracht van de Sluiskiltunnel aan het Rijk (mei 2025) terug te verdienen en de aankoop van de aandelen WST.

Tarievenbeleid

Toltarieven

Op dit moment zijn de toltarieven WST onderverdeeld in de volgende categorieën:

- Categorie 1 Personenauto's
- Categorie 2 Personenauto's met aanhanger
- Categorie 3 Kleine vrachtauto's (hoogte > 3 meter)
- Categorie 4 Grote vrachtauto's (lengte > 12 meter en hoogte > 3 meter)
- Categorie 5 Motoren

Standaardtarieven per categorie per passage

CAT. 1	CAT. 2	CAT. 3	CAT. 4	CAT. 5
				
€ 5,00	€ 7,45	€ 18,20	€ 25,00	€ 2,50

Bestuursovereenkomst van 20 november 2023

De bestuursovereenkomst tussen het Rijk en Provincie Zeeland bevat afspraken over het vervroegd beëindigen van de tolheffing voor personenauto's en motoren per 1 januari 2025 (specifiek geduid als categorie 1,2 en 5) van de Westerscheldetunnel. Dit betekent dat per 1 januari 2025 alleen tol wordt geheven voor categorie 3 en 4 dat hoofdzakelijk bestaat uit vrachtverkeer. Uiteraard zetten wij de lobby door bij het Rijk om tot een volledig tolvrije tunnel te komen.

Bestemmingsreserve

De NV WST keert jaarlijks dividend uit aan haar aandeelhouder, de Provincie Zeeland. De Provincie Zeeland voegt het dividend van de NV WST toe aan de bestemmingsreserve Westerscheldetunnel en Sluiskiltunnel. Uit dit dividend worden de kosten gedekt die gerelateerd zijn aan de Westerscheldetunnel en Sluiskiltunnel. Op basis van het Beleidsplan WST 2024, waarover wij u in onze brief van 5 december 2023 hebben geïnformeerd, verwachten we een eindstand van de bestemmingsreserve met een relatief beperkt saldo van € 173.000. Dat betekent dat de bestemmingsreserve - op basis van de huidige prognoses - voldoende van omvang is om uiterlijk in 2033 de tunnel te kunnen overdragen aan het Rijk.

Het voorgaande betekent echter wel dat het op dit moment financieel niet haalbaar is de toltarieven voor de nog betalende gebruikers per 1 januari 2025 (d.w.z. het vrachtverkeer) te verlagen. Immers, dat zou betekenen dat de NV WST minder inkomsten heeft, waardoor zij minder dividend uitkeert. Dat leidt vervolgens tot een negatieve bestemmingsreserve.

Een onderscheid maken in tarifiering voor vrachtverkeer (categorie 3 en 4) op basis van herkomst van het verkeer (Zeeuws) is om juridische redenen (gelijkheidsbeginsel) niet toegestaan. Wij stellen voor om voor de nog betalende gebruikers per 1 januari 2025 (het vrachtverkeer) de huidige tariefindeling (nominaal tarief, T-tag tarief, veelgebruikerstarief) te handhaven. Met het vervroegd beëindigen van de tolheffing voor personenauto's en motoren (categorie 1,2 en 5) per 1 januari 2025 zijn de zes jaarlijkse tolvrije zaterdagen vanaf dat moment niet meer van toepassing.

Financiële risico's

- Op basis van Jaarplan NV WST 2024 wordt een positieve eindstand van de bestemmingsreserve in 2034 verwacht van € 173.000,-. In onze brief "Betonschade Oostbuis Westerscheldetunnel" (zaaknummer 250162) d.d. 30 november 2023 hebben wij uw Staten geïnformeerd over de betonschade in de WST. De hoogte van de kosten van de reparatie van de betonschade in de WST is nog onzeker en kan een significante financiële impact hebben, mogelijk ook op de bestemmingsreserve. In de loop van dit jaar wordt hier meer duidelijkheid over verwacht.
- Om de tolheffing voor personenverkeer voor gebruik van de WST per 1 januari 2025 te beëindigen is een vaste vergoeding afgesproken met het Rijk ad. € 146,5 mln. Dit betekent dat een groot deel van de inkomsten van de NV WST vanaf dan vast staat. Hier tegenover staat dat de kosten van de NV WST jaarlijks kunnen fluctueren als gevolg van inflatie, en (on geplande) onderhoudskosten/investeringen. Het risico dat de vaste inkomsten de komende jaren onvoldoende blijken te zijn om deze variabele kosten te kunnen dekken ligt bij de Provincie Zeeland in haar rol als aandeelhouder. Destijds bij de overname van de WST in 2009 heeft de Provincie een instandhoudingsverplichting op zich genomen die er kortgezegd op neerkomt dat zij, tot aan het moment dat de Tunnelwet Westerschelde vervalt (in 2033), de NV WST zodanig in stand houdt dat zij aan haar verplichtingen kan blijven voldoen.

Beëindigen tolheffing voor vrachtverkeer

Met het Rijk is in de bestuursovereenkomst opgenomen dat *"Partijen realiseren zich dat met het tolvrij maken voor personenauto's en motoren een eerste stap wordt gezet en dat het tolvrij maken van de Westerscheldetunnel voor het vrachtvervoer nog een vraagstuk is. Vanwege de demissionaire status van het kabinet ziet de minister nu geen mogelijkheden voor een financiële bijdrage. Partijen blijven zich inspannen om ook dat vraagstuk op te lossen."*

Nu de verwachting is dat er op korte termijn een nieuw kabinet aantreedt zal de inzet vanuit de Provincie Zeeland zijn om het gesprek met de nieuwe minister van IenW te vervolgen over het beëindigen van tolheffing voor vrachtverkeer en welke mogelijkheden daartoe worden gezien. Vanuit de Provincie Zeeland wordt derhalve de inzet voor het tevens beëindigen van tolheffing voor vrachtverkeer gecontinueerd.